

Astrologija

Jürgen Kuberski

Astrologija (gr. – žvaigždžių mokslas) tai likimo „skaitymas“ iš žvaigždžių bei planetų ypatybių, jų tarpusavio padėties ir santykio su žmogumi. Astrologija yra paplitusi daugelyje žemės kultūrų. Šalia čia aptariamoms Vakarų astrologijos šiandien yra žinomos kiniečių, indėnų arba senovės indų astrologijos.

Astrologijos istorija mažiausiai 5000 metų senumo. Ji atsirado kartu su asirų–babiloniečių religija Mesopotamijoje. Žvaigždės ir planetos buvo laikomos dieviškomis jėgomis. Jos buvo stebimos, norint sudaryti kalendorių ir sužinoti dievų valią. Ankstyvaisiais laikais astrologija nebuvo griežtai atskirta nuo astronomijos – mokslinio žvaigždžių stebėjimo. (Astronominės žinios senovės Graikijoje pasiekė labai aukštą mokslinį lygį.) Antikoje astrologijos išmanymas buvo gero išsilavinimo požymis. Visų pirma ji buvo kaip pagrindinė nuoroda į kosmoso harmoniją, vėliau – kaip priemonė ateičiai atskleisti. Nors astrologija senosios pirmųjų šimtmečių Bažnyčios buvo atmesta, viduramžiais ji pasiekė visuotinį pripažinimą – tiek bažnytinių garsenybių kaip Tomo Akviniečio ir Melanchtono, tiek tokių astronomų kaip Kopernikas ir Kepleris, kurie užsiiminėjo astrologija. Astrologijos klestėjimas XV ir XVI šimtmečiuose baigėsi, kai ją sukritikavo racionalizmas. Tačiau naujaisiais laikais astrologija vėl džiaugėsi visuotiniu populiarumu.

Astrologijos pagrindus sudaro 12 „žvaigždžių ženklų“ arba „žvėrių rato ženklų“: tariamasis metinis saulės kelias (ekliptika) per žvaigždėtą dangų buvo padalytas į 12 tarpų (kas 30 laipsnių), kas astrologijos pradžioje atitiko maždaug 12 (astronominių) žvaigždynų, nuo kurių (astrologiniai) žvaigždžių ženklai gavo jų vardus. Tačiau dabar žvaigždynų padėtis žvaigždžių ženklų atžvilgiu pasislinko beveik 30 laipsnių. Taigi ten, kur astrologija numano Žuvų žvaigždžių ženklą, iš tikrųjų yra Avino žvaigždžių ženklas.

Horoskopas – tai grafinis planetų pozicijų pavaizdavimas (kurioms priskiriami ir Saulė bei Mėnulis), vadovaujantis tam tikru erdvės bei laiko tašku (dažniausiai gimimo). Atsižvelgiama taip pat į „aspektus“ (tam tikri kampai, kurie gali atsirasti horoskope tarp planetų) ir į „namus“ (12 sektorių Saulės horoskope). „Saulės horoskopas“ yra ypatingai supaprastintas horoskopas, kuriame svarbu tik tai, kokiam žvėrių rato ženkle yra Saulė. Šitokio horoskopo pranašystės šiandien randamos daugelyje laikraščių ir žurnalų.

Astrologija pritaikoma dvejopai: iš vienos pusės astrologiškai apskaičiuojamos prognozės ateičiai, ir horoskopai yra kaip orakulai, padedantys rasti asmeninį sprendimą. Iš kitos pusės astrologija naudojama charakterio aprašymui ir asmenybės analizei. Šita paskutiniąją prasme astrologija šiandien vis dažniau naudojama ir tuo atsiribojama nuo „vulgariosios astrologijos“.

Ypač ezoteriniuose sluoksniuose astrologija šiandien žmogui padeda pažinti save. „Transasmeninėje psichologijoje“ jau senokai bandoma susieti psichologiją ir astrologiją. Be to, dažnai remdamasi C. G. Jungu, nuspėjusiu, kad psichinės situacijos ir astrologinės konsteliacijos yra panašios, astrologija sukūrė sąvoką „synchronizacija“. Daugeliui astrologija yra išengimas į ezoteriką, nes abi jos turi svarbų pagrindinį dėsnį: „Kaip viršuje, taip ir apačioje“ – tai reiškia makrokosmoso (visatos) ir mikrokosmoso (žmogaus) atitikimą.

Astrologijai yra svarbus „New Age“ pagrindas: „Naujojo amžiaus“ mintis apie kosmoso harmoniją ir taiką su žmonija remiasi prielaida, kad atsiranda lemiamų pasikeitimų, kada kovo 21-ąją (dienos ir nakties lygiadieniu) Saulė pereina iš Žuvų žvaigždyno į Vandenio. Tai, kad „pavasario laikas“ maždaug kas 2100 metų persikelia į kitą žvaigždyną, yra astronominis faktas. Su tuo susiję pasikeitimai žmonijos istorijoje yra astrologijos prielaida, kuri iš „pavasario taško“

buvimo vietos sukuria savotišką „žmonijos“ horoskopą, neva suteikiantį informacijos apie žmonijos vystymąsi.

Moksliniu požiūriu astrologija yra nepagrįsta, net jei astrologai siūlytų vis naujus įvairiausių paaiškinimus: žmonės turėtų būti veikiami kažkokių žvaigždžių ir planetų „spindulių“ arba turėtų būti analogija tarp žvaigždžių judėjimo ir mūsų gyvenimo. Kiti argumentuoja besikeičiančiu Žemės magnetiniu lauku. Tačiau dauguma astrologų tiki, kad patyrimas pateisina astrologiją.

Visi šie argumentai buvo dažnai moksliskai tikrinami, tačiau nebuvo pagrįsti. Astrologijos mokymai akivaizdžiai remiasi nemoksliniu, mitiniu pasaulio vaizdu. Astronominių žvaigždynų pasislinkimas astrologinių žvaigždžių ženklų atžvilgiu paneigia ryšį tarp galimų „žvaigždžių spindulių“ ir astrologijos išvadų. Iš vienos kiaušialąstės gimusių dvynių tyrinėjimai (jiems turėtų galioti tas pats horoskopas) taip pat paneigė astrologijos prielaidas. Į astrologų pateikiamus patirties įrodymus reikia žiūrėti kritiškai: horoskopų ateities nusakymai yra dažnai taip apibendrintai formuluojami, kad „išsipildymu“ galima iš tiesų tikėti. Astrologinių apskaičiavimų „sėkmė“ statistiškai dažniausiai nėra patikrinama; ir žmonės, žinantys savo žvaigždžių ženklą, dažnai nesąmoningai prisiskiria sau atitinkamas charakteristikas, kurios tik tariamai pateisina astrologinius duomenis.

Psichologai nurodo tikėjimo astrologija pavojų. Astrologų bei horoskopų sudarytojų pasiskaidymai yra sugestyvūs ir gali pakeisti ne tik elgesį, bet ir žmogaus vidinį pasaulį. Tikėjimas astrologinėmis pranašystėmis padidina nesugebėjimą apsispręsti ir sustiprina pasyvumą bei fatalizmą. Negatyvios pranašystės gali sukelti nusivylimą ir depresiją. Be to, reikėtų pastebėti, kad astrologija žmogaus nekeičia ir nesuteikia jam jėgų spręsti problemas.

Astrologija, be abejonės, remiasi religijos pagrindais. Planetų savybių ir jėgų aprašymas kyla iš Babilonijos ir antikos dievų charakterizavimo. Astrologijoje slypi tikėjimas žvaigždžių kosmine jėga, magišku bei mistišku visų dalykų ryšiu, slaptais dėsningumais, galimybe pažvelgti už pažinaus pasaulio ribų ir sužinoti ateitį.

Vien dėl šių priežasčių astrologijos neįmanoma suderinti su krikščionišku tikėjimu. Biblija draudžia šalia Dievo pripažinti dar kitus dievus (Iš 20,3). Biblija rašo, kad žvaigždės yra Dievo kūrinys (Pr 1,14) bei jo galios ir didingumo ženklas (Ps 8,4; 19,11) ir už žvaigždžių garbinimą grasina mirties bausme (Ist 4,19; 19,2). Apskritai kiekvienas būdas, kuriuo norima sužinoti ateitį, yra draudžiamas (Kun 20,6). Žmogus turi klausti Dievo, o ne žvaigždžių aiškintojų (Iz 8,19), kurie bus teisiami Dievo teisme (Iz 47,12–14), ir nesibijoti „dangaus ženklų“ (Jer 10,2). Dievas nori išlaisvinti žmones nuo priklausymo nuo astrologijos, kuri galų gale yra tik žmogiška tradicija, tuščia apgaulė, „šio pasaulio pradmuo“ (Kol 2,8; Gal 4,3).

Jürgen Kuberski, teologas, publicistas ir leidėjas

Vertė Gitana Daunorienė